

IZ ORNITOLOŠKE BELEŽNICE

From the ornithological notebook

SLOVENIJA / SLOVENIA

RUMENOKLJUNI SLAPNIK *Gavia adamsii*

Yellow-billed Loon – 1 juvenile feeding on Common Cuttlefish *Sepia officinalis* in Strunjan Bay (UTM UL84, Adriatic Sea, SW Slovenia) on 12 Jan 2003. Third record for Slovenia.

Kot vsako leto sva tudi v letu 2003 popisovala ptice na delu Obale v okviru zimskega štetja vodnih ptic, tokrat 12.1.2003 v družbi Tine Rabzelj. Popis smo zaključili v Strunjanu, kjer nas je v zalivu med školjčičskimi bojami čakala redkost brez primere – mladostni rumenokljuni slapnik. Ob prvem pogledu na slapnika so vsa tolikoletna premišljevanja o morebitni težavnosti pri določitvi vrste v primeru bližnjega srečanja hipoma izpuhtela. Slapnik je bil ogromen! Vse na njem je bilo v presežnikih – izjemno debel, belkasto rumen močno navzgor zavihan kljun, ki je bil ob bazi zelenkast, izrazita grba na čelu in velik trup svetlo rjave barve z izrazitim luskastim vzorcem. Glede na izrazito luskavost ali točneje bele obrobe krovnih peres na hrbtu smo ugotovili, da je bil slapnik mladosten. Intenzivno se je potapljal in iskal hrano. Zadnji potop je bil uspešen, saj se je na površju prikazal z veliko sipo *Sepia officinalis* v kljunu, prizadevajoč si, da bi sicer že pokončanega glavonožca spravil po grlu navzdol. To pa ni ostalo skrito očem nemu izmed rumenonogih galebov *Larus michahellis*, ki so počivali na bližnjih bojah. Galeb je začel slapnika brž obletavati in napadati, ta pa se je s plenom vred ponovno potopil. Po daljšem času se je spet prikazal na površju, brez sipe, a vidno sit. Svoj beli trebuh je izpostavil soncu in med dremežem počasi odveslal proti sredini zaliva. Gre za tretje opazovanje rumenokljunega slapnika v Sloveniji [Božič, L. (2001): Seznam ugotovljenih vrst ptic Slovenije s pregledom redkih vrst. – *Acrocephalus* 22 (106–107): 115–120]. Na Obali je bil nazadnje opazovan novembra 1982 v Sečoveljskih solinah [ŠKORNIK, I. (1983): Rumenočlunski slapnik *Gavia adamsii*. – *Acrocephalus* 4 (15): 15].

Al Vrezec, Pražakova 11, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: al.vrezec@nib.si

Borut Rubinič, Pražakova 11, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: rubinic@siol.net

BOBNARICA *Botaurus stellaris*

Great Bittern – three observations in the winter of 2001/2002: (1) on 25 Dec 2001 on frozen Fijesa lake (UTM UL84, SW Slovenia), (2) on 28 Dec 2001 in the Črnc stream near Kapca (UTM XM06, Prekmurje, NE Slovenia), and (3) on 5 Jan 2002 at Turniška studenčnica (springwater) near Pobrežje (UTM WM63, Štajerska, NE Slovenia)

V zimi 2001/02 sem imel priložnost kar trikrat opazovati to redko vrsto. Prvič sem jo videl 25.12.2001, ko sem jo presenetil na ledeni ploskvi v celoti zamrznjene vodne površine manjšega jezera pri Fijesi. Bobnarica je po nekaj sekund trajajočem šoku odletela v trstičje večjega jezera. Dne 28.12.2001 sem bobnarico opazoval sredi potoka Črnc, nekaj sto metrov pred sotočjem s Črnim potokom severno od Kapce. Opazoval in fotografiral sem jo z razdalje nekaj metrov, bobnarica pa se, zaverovana v svojo značilno svarilno držo, ni niti premaknila, čeprav v potoku ni bilo nobenega kritja. Sicer pa je bila bobnarica v neposredni bližini opazovana že dve leti prej [VAJNDORFER, B. & KOLENKO, J. (1999): Bobnarica *Botaurus stellaris*. – *Acrocephalus* 20 (97): 194]. Zadnjič sem jo videl 5.1.2002, ko sem jo med zimskim štetjem mokožev splašil iz Turniške studenčnice pri naselju Pobrežje blizu Vidma pri Ptujju. Omeniti velja še to, da je bila ta zima v času opisanih opazovanj zelo mrzla, vse stoječe vode so bile pod ledom. Zanimivo je, da je bilo to zimo med štetjem vodnih ptic (IWC, januar 2002) ugotovljeno največje število bobnaric v zadnjih šestih letih [ŠTUMBERGER, B. (2002): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2002 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 23 (110–111): 43–47].

Luka Božič, Pintarjeva 16, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-mail: luka.bozic@dopps-drustvo.si

DUPLINSKA KOZARKA *Tadorna tadorna*

Common Shelduck – two individuals observed on Požeg reservoir within Rače Landscape Park (UTM WM54) on 21 Dec 2002. Rare winter record in NE Slovenia.

Dne 21.12.2002 sem se med sprehodom po Krajinskem parku Rače namenil še na akumulacijo Požeg. Ta je bila sicer povečini zaledenela, pa vendar z dvema majhnima nezaledenelima zaplatama, kjer se je drenjalo veliko število rac. Tam sem naštel 465 mlakaric *Anas platyrhynchos* in devet (9) kreheljcev *Anas crecca*. Med vso to množico pa sta resnično bodli v oči dve duplinski kozarki. Opazovanje se

mi zdi zanimivo, saj iz SV Slovenije ni veliko podatkov o zimskem opazovanju teh ptic. Zimski ornitološki atlas Slovenije [SOVINC, A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. – Tehniška založba Slovenije, Ljubljana] jih omenja samo za Obalo, tudi med zimskim štetjem vodnih ptic so bile v večini primerov opažene samo na Obali, le v letu 1998 tudi na Dravi in na zgornji Savi [ŠTUMBERGER, B. (1998): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1998 v Sloveniji. – *Acrocephalus* 19 (87–88): 36].

Dejan Bordjan, Ulica 8. februarja 50, SI-2204 Milklavž, Slovenija, e-mail: dejanonih@email.si

GOSJA RACA *Chenonetta jubata*

Maned Duck – first record for Slovenia: a male observed on 19 Mar 2003 on the Sava river dam in Kranj (UTM VM42, N Slovenia). The bird was probably an escapee, and in contrast to other ducks, predominantly Goosanders *Mergus merganser*, it did not seem timid at all. (Colour appendix – Figures 1 & 2)

Na gumijastih valjastih balonih, ki zadržujejo in usmerjajo vodo reke Save proti elektrarni v Savskem logu v Kranju, se je nekaj dni od 19.3.2003 do konca maja 2003 naprej zadrževala med tam običajnimi velikimi žagarji *Mergus merganser* meni še nepoznana vrsta race. Že od daleč ni bila podobna nobeni evropski vrsti. Tudi plašna ni bila, saj se ni umaknila skupaj z velikimi žagarji, ampak mi je dovolila, da sem se ji približal na nekaj deset metrov. Ob začetku vegetacijske sezone se je najraje pasla in večji del dneva preždel na prodišču pod jezom. Redkeje sem jo opazil v vodi. Bila je zaupljiva in domnevam, da je šlo za ubežnico, čeprav na nogi ni imela obročka. Posrečilo se mi jo je tudi fotografirati, tako da sem lahko kmalu ugotovil, da gre za vrsto *Chenonetta jubata* (barvna priloga – sliki 1 & 2). Podatek je kot prvo opazovanje v Sloveniji potrdila tudi Nacionalna komisija za redkosti. Raca sicer izvira iz Avstralije in je edina predstavnica svojega rodu [MADGE, S. & BURN, S. (1988): *Wassergeflügel*. – Verlag Paul Parey, Hamburg, Berlin]. V slovenščini vrsta še ni bila poimenovana. Angleški imeni Wood Duck in Maned Duck nista primerni za prevod v slovenščino. Prvo ime že uporabljajo za nevestico *Aix sponsa*, drugo ime pa pomeni grivasta rasa. Predlagam ime gosja rasa, saj gre za raco srednje velikosti, podobno gosem na visokih nogah. Opazovani primerek je bil samec. V Avstraliji je splošno razširjena, kar velja tudi za sosednjo Tasmanijo. Biva v redkih drevesnih sestojih ob sladkih vodah, kjer je vsaj malo trave ali drugih zeli. Zadržuje se tudi v brakičnih in slanih vodah [MADGE & BURN 1988]. Značilna zanjo je majhna glava, kakršno imajo pritlikave gosi tropske Avstralije. Samec je po glavi in vratu obarvan rjavo, drugod sivo in belo-črno. Samica je bolj enovitih barv, prepoznamo jo po dveh belih očesnih progah. Gosjo raco sem na reki Savi nazadnje opazoval 5.8.2003.

Tone Trebar, Pestotnikova 17, SI-4000 Kranj, Slovenija, e-mail: tonetreb@volja.net

KOSTANJEVKA *Aythya nyroca*

Ferruginous Duck – 1 individual observed on 27 Oct 2003 on the Sava river near Zidani most (UTM WM10, central Slovenia)

Dne 27.10.2003 sem se s potniškim vlakom peljala iz Maribora v Ljubljano in skozi okno opazovala okolico. Na Savi sem videla kar nekaj sivih *Ardea cinerea* in velikih belih čapelj *Egretta alba*, kormoranov *Phalacrocorax carbo*, mlakaric *Anas platyrhynchos*, sivk *Aythya ferina* in čopastih ponirkov *Podiceps cristatus*. Blizu Zidanega mosta, kjer se železniška proga močno približa rečni strugi, je moja pozornost pritegnila rjava rasa, stoječa na skali ob bregu. Proti meni je bila obrnjena z bokom, in ker je breg nezaraščen, sem jo lahko zelo dobro opazovala. Imela je belo podrepno perje in belo obrobljeno oko ter siv kljun. Potem ko sem vzela v roke še priročnik, dvoma ni bilo več: videla sem kostanjevko.

Nada Labus, Korbunova 31a, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-mail: nada_labus@hotmail.com

PLANINSKI OREL *Aquila chrysaetos*

Golden Eagle – a subadult observed on 10 Oct 2003 at lake Jezero near Pesek (UTM WM24, Pohorje Mts., NE Slovenia), accompanied by male Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus*, female Northern Goshawk *Accipiter gentilis*, and Common Buzzard *Buteo buteo*

Z Ano Vidmar sva se 10.8.2003 odpravila na sprehod k Jezeru pri Pesku na Pohorju, kjer sva lahko opazovala nad gozdovi krožečega subadultnega planinskega orla, sicer redko vrsto na Pohorju [BRAČKO, F. (1998): Pojavljanje planinskega orla *Aquila chrysaetos* na Pohorju. – *Acrocephalus* 19 (87–88): 60–63]. Krožil je le kakšnih 50 metrov nad tlemi in se počasi dvigal. Ob tem so se mu nekoliko više pridružili še samec skobca *Accipiter nisus*, samica kragulja *Accipiter gentilis* in kanja *Buteo buteo*.

Dejan Bordjan, Ulica 8. februarja 50, SI-2204 Milklavž, Slovenija, e-mail: dejanonih@email.si

POSTOVKA *Falco tinnunculus* & VELIKI SRAKOPER *Lanius excubitor*

Common Kestrel & Great Grey Shrike – a case of bird kleptoparasitism observed on 5 Dec 2003 near Dornava (UTM WM74, Ptujsko polje, NE Slovenia): Common Kestrel stealing a small mammal just caught by Great Grey Shrike

Kleptoparazitizem je med ptiči dokaj razširjen pojav. Znani so primeri prisvajanja plena med ujedami [npr. BRAUN, B. & LEDERER, E. (1996): Kleptoparasitismus eines Würgfalken (*Falco cherrug*) an Rohrweihen (*Circus aeruginosus*). – *Egretta* 39: 116]. Opaženi pa so bili že primeri, ko je moral